

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/590
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.2.2024/38
Karar Numarası : 2024/137
Başvuran : B. Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın istemediği koğuşa yerleştirildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Diyarbakır 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı dönemde 19/3/2019 tarihinde haksız bir şekilde hücre disiplin cezası olarak T 5 No.lu tekli odada kaldığını,

b. Cezasının bitmesine rağmen T 5 No.lu odada kalmaya devam ettiğini, ardından kendi talebi olmadan farklı bir koğuşa yerleştirildiğini,

c. İstemediği koğuşa yerleştirilirse intihar edeceğini söylemesine rağmen iddialarının dikkate alınmadığını ve bir süre sonra ilaç yutarak intihar girişiminde bulunduğunu, bu eylemi neticesinde kendisine disiplin cezası verildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 8/9/2018 tarihinde Kuruma kabul edildiği,

b. 19/3/2019 tarihinde koğuşlarda sıkıntısının olduğu ve bu sebeple psikolog ile görüştüğü, tekli odada kalmak amacıyla açlık grevine başladığına ilişkin Kuruma dilekçe vermesi neticesinde hakkında başlatılan disiplin soruşturması sonucunda; bir ay süre ile bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası verildiği ancak başvuranın infaz dosyaları incelendiğinde henüz kaldırılmamış disiplin cezalarının mevcut olduğu ve iyi hali iade edilmediğinden 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 48'inci maddesinin ikinci fıkrası gereği bir ay süre ile ücret karşılığı işten yoksun bırakma disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği,

c. Başvuranın 19/3/2019 tarihinde saat 17.45 sıralarında 30-40 adet *parol* içtiğini beyan etmesi üzerine ambulans ile Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Polikliniğine götürüldüğü, burada hortum ile midesinin yıkandıktan sonra kan tahlili alınarak acil cerrahi gözlem odasına alındığı, kan tahlili sonuçları beklenirken saat 19.15 sıralarında başvuranın yatakta kolları kelepçeli haliyle yatağa tekme ve kafa atmaya

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

başladığı, görevli jandarma devriye personeline ağza alınmayacak küfürler savurduğu, olay çıkardıktan sonra tahlillerine bakılarak taburcu edildiği, 19/3/2019 tarihinde Jandarma personeli tarafından tutulan tutanağa istinaden başlatılan disiplin soruşturması sonucunda bir ay süre ile ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezası verildiği ancak başvuranın infaz dosyaları incelendiğinde henüz kaldırılmamış disiplin cezalarının mevcut olduğu ve iyi hali iade edilmediğinden 5275 sayılı Kanun'un 48'inci maddesinin ikinci fıkrası gereği 11 gün süre ile hücreye koyma disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği,

ç. Başvuranın psikiyatri doktoruna muayenesi sonrası koridora alındığı sırada koridorda bulunan cam dolaba doğru koşarak dolabın camlarını kırmaya başladığı, bunun üzerine Kurum personelinin olaya müdahale etmeye başladığında başvuranın “*Gelmeyin kendimi keserim*” diye tehdit ettiği, daha sonra başvuranın sakinleştirilerek revir muayene odasına alınarak gerekli müdahalesinin yapıldığı ve hastaneye sevk edildiği, olayla ilgili olarak başvuran hakkında açılan disiplin soruşturması sonucunda 5275 sayılı Kanun'un 47'nci maddesinin beşinci fıkrası gereği ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verildiği,

d. Başvuran hakkında tanzim edilen Psikososyal Servis Değerlendirme Raporunda da; 16/4/2019 tarihinde başvuranın psikiyatri odasından çıktıktan sonra koridorda bulunan dolabın camını kırarak kendisine zarar vermeye başladığına, görevli personel tarafından olaya müdahale edildiğine, daha sonra başvuran ile bireysel görüşme yapıldığına, başvuranın tekli oda ya da başka bir ceza infaz kurumuna gitmek istediğinden dolayı bu olayı yaptığını söylediğine, başvuranın daha önce intihar girişimi olduğundan dolayı tekli odada kalmasının uygun görülmemekle başka bir ceza infaz kurumuna gitmesinin uygun görüldüğüne ilişkin hususların yer aldığı,

e. 19/3/2019 tarihinde saat 15.30 sularında Kurumun T 5 No.lu odasında bulunan başvuranın hücre disiplin cezası bitmesi üzerine İdare ve Gözlem Kurulu Kararıyla T 5 No.lu odasından alınarak A 28 No.lu koğuşa verildiği ancak başvuranın koğuştaki kalmak istemediğini tekrar tekli odaya alınmasını talep ettiğini söylemesi üzerine Kurum personeli tarafından bunun mümkün olmayacağını açıklanarak başvuranın koğuşuna bırakıldığı,

f. Başvuranın odada bir müddet kalmasından sonra acil durum butonunun çalınması üzerine koğuşa girildiği, başvuranın kendisine Kurum reviri tarafından reçete ile verilmiş olan bir miktar *Parol* ve *Zero* isimli ağrı kesici ilacı yuttuğunu beyan etmesi üzerine başvuranın derhal odasından alınarak gerekli tedavisinin yapılabilmesi için Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği, hastanede gerekli tedavinin yapılmasından sonra Kuruma dönen başvuranın tekli odada kalma ısrarının devam ettiği ve koridorda koğuşa götürülürken Kurum personeline zorluk çıkararak kafasını duvara vurduğu, tekli odada kalacağını yoksa kendini keseceğini, intihar edeceğini, koğuştaki mahpuslara saldıracığını, koğuşun camlarını kıracağını beyan ettiği, bunun üzerine Kurum nöbetçi müdürlüğünün bilgisi dahilinde tedbir amaçlı olarak Geçici 1 No.lu odaya verildiği, Kurum görevlilerinin düzenlemiş olduğu 19/3/2019 tarihli tutanaklara istinaden hakkında başlatılan disiplin soruşturması sonucunda; bir ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezası verildiği ancak başvuranın infaz dosyaları incelendiğinde henüz kaldırılmamış disiplin cezalarının mevcut olduğu ve iyi hali iade edilmediğinden 5275 sayılı Kanun'un 48'inci maddesinin ikinci fıkrası gereği üç gün süre ile hücreye koyma disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği,

g. Bu kapsamda, başvuranın Kurumda bulunduğu süre içerisinde birçok odaya yerleştirilmesine rağmen odalarda barınmadığı, sürekli tekli odada kalmak istediğini beyan ettiği, başvuranın daha öncesinde intihar girişiminde bulunması nedeniyle Psikososyal Servis tarafından tekli odada barındırılmasının uygun bulunmadığı, gerek yerleştirildiği odada bulunan mahpuslara gerekse Kurum personeline sorun ve sıkıntı çıkardığı, yukarıda belirtildiği üzere mevzuata aykırı bir çok eylemi sebebiyle yine mevzuatın öngördüğü disiplin cezalarını almasına, davranışlarından dolayı uyarılmasına ve ikaz edilmesine rağmen bu tür davranışlarda bulunmaya devam ettiği,

başvuranın mezkûr iddialarının gerçeği yansıtmadığı, Kurumda oda değişiklikleri ile diğer uygulamaların mevzuat çerçevesinde yapıldığı, bahse konu iddialar ile ilgili olarak mevzuata aykırı bir işlem tespit edilmediği,

ğ. Konuya ilişkin alınan İdare ve Gözlem Kurulu Kararının Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının takdirlerine sunulmasına müteakip Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvuranın Diyarbakır 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin uygun görülerek 13/5/2019 tarihinde Kurumdan asayiş ve güvenlik nedeniyle adı geçen Kuruma nakil edildiği belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından Kurumumuza yasal süre içerisinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*" ve sekizinci fıkrasında yer alan "*9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.*" delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir. "

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek,

araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır

12. Başvuran Diyarbakır 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı dönemde hücre disiplin cezasının bitmesine rağmen T 5 No.lu odada kalmaya devam ettiğini, ardından kendi talebi olmadan farklı bir koğuşa yerleştirildiğini, ilaç yutarak intihar girişiminde bulunması sebebiyle kendisine disiplin cezası verildiğini iddia etmektedir.

13. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları*" başlıklı 37'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, (...) yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır."

14. 5275 sayılı Kanun'un "*Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma*" başlıklı 40'ıncı maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendi zikredilen "*Açlık grevi yapmak*" bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma disiplin cezasını gerektiren eylemler arasında sayılmıştır.

15. 5275 sayılı Kanun'un "*Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma*" başlıklı 43'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendi zikredilen "*Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak*" ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezasını gerektiren eylemler arasında sayılmıştır.

16. 5275 sayılı Kanun'un "*Disiplin soruşturması*" başlıklı 47'nci maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

"Disiplin cezaları disiplin kurulunca evrak üzerinden görüşülerek en geç üç gün içinde karara bağlanır. Disiplin kurulu, yasada yazılı disiplin cezası uygulanmasına veya disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verebilir. Disiplin kurulu kararları gerekçeli olarak yazılır ve kararda şikâyet mercii ve süresi açıkça gösterilir."

17. 5275 sayılı Kanun'un "*Disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması*" başlıklı 48'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise "*Bir eylemden dolayı verilen disiplin cezası kesinleştikten sonra bu cezanın kaldırılması için gerekli süre içerisinde yeniden disiplin cezasını gerektiren bir eylemde bulunan hükümlü hakkında, her defasında bir üst ceza uygulanır.*" hükmü yer almaktadır.

18. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Cezayı çekme, güvenlik ve iyileştirme programına uyma*" başlıklı 67'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1) Hükümlü, hapis cezasının yerine getirilmesine katlanma ve bu amaçla düzenlenen infaz rejimine uygun tutum ve davranışlar içinde bulunmakla yükümlüdür."

19. Başvuranın istemediği koğuşa yerleştirildiği iddiası kapsamında muhatap Kurumun cevabi yazı ve ekleri, ilgili mevzuat hükümleri ile birlikte incelendiğinde ve başvuranın 8/9/2018 tarihinde muhatap Kuruma kabulünün yapıldığı, 13/5/2019 tarihinde Kurumdan asayiş ve güvenlik nedeniyle Diyarbakır 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiği, halihazırda ise Espiye L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu hususları dikkate alındığında; muhatap Kurum tarafından başvuranın muhatap Kurum personeline ve aynı koğuştaki mahpuslara sorun ve sıkıntı çıkardığı ifade edilmiştir.

20. Bununla birlikte, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı

Hakkında Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 28'inci maddesinin birinci fıkrasında "hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek" ve "hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek" İdare ve Gözlem Kurulunun ; mezkûr Yönetmelik'in "Disiplin kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 30'uncu maddesinin birinci fıkrasında ise "Hükümlülere uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları dışında kalan disiplin cezalarını vermek" Disiplin Kurulunun görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. İlgili mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, gerek oda/koşuş değişiklikleri gerekse disiplin cezası verilmesine ilişkin görev ve yetkinin muhatap Kuruma ait olduğu anlaşılmış; başvuranın birçok kez farklı ceza infaz kurumlarına nakil edildiği, pek çok kez uyarılmasına rağmen mevzuata aykırı eylemleri sebebiyle yine mevzuatın öngördüğü disiplin cezaları aldığı tespit edilmiş olduğundan muhatap Kurum tarafından hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmailAYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye